

60 a pioni szigorlatait milyenként jártnak 12 fős
eredményeivel latta ?? x kitűnő

XIV-7881 - 1946 május 2 - I. t. jogtud. kieg. ~~12 fős~~ x

XIV-7954 - 1946 június 27 - II. t. jogtud. kieg. egph.

Skizsék: Párcsényi (Ung) 1912. június 14. az. ábr. 1505/946.

1946

5.

4.

A KÖNYV ÉS IRAT TUDOMÁNYI ÉS
 MŰVELTSÉGTUDOMÁNYI
 INTÉZMÉNYEKNEK
 1492 45/46
 Lak: 104601 július 4. H. n.

* javi-
 toltatás,
 Szarvay

A KIHÁGÁSOKRÓL
 ÁLTALÁBAN.

Elfogadom ~~...~~ egyh.
 D. 1946 VII. 5 Szarvay

Dr. Kovácsy Szabolcs jogszigorló
 doktori értékelése.

Könyvtára kiadom:
 Dr. Bozóky Ferenc
 "Bacsó Fennő"
 professzor matematik.

Szabolcs Kovácsy
 elfogadom
 1946. júl. 9.
 Bozóky
 Szabolcs

Debrecen 1946. július 4-én.

* 1 kupa
 s. i. példái

A 2440

A bűncselekmények felosztása. A francia büntetőjogászok voltak azok, akik a bűncselekményeket bűntettekre, vétségekre és kihágásokra osztották fel, a büntetőjog történelmében legelőször. A bűncselekmények ezen hármas felosztását trichotomiának nevezük. A bűntettekre az esküdt-bíróságok, a vétségekre a törvényszékek és a kihágásokra a rendőri büntetőbírók bírtak hatáskörrel.

A kihágás fogalma. Kihágást képez azon cselekmény, melyet 1./ a törvény, 2./ a miniszteri rendelet, 3./ a törvényhatóság, 4./ a megyei város által kiadott szabályrendelet kihágásnak nyilvánít.

Ugy a miniszteri rendelet, mint a szabályrendeletek csupán valamely rendőri tilalomnak, vagy rendelkezésnek megszegését minősítheti kihágásnak.

A kis és nagy községek szabályrendeleteket alkothatnak ugyan, de azokban kihágást nem statuálhatnak.

A fent előadottakat ki kell egészíteni még általában az állami rendőrhatalom rendeletek által statuált kihágásokkal.

Az 1881. évi XXI. tc. 8 §-a szerint oly esetekben, melyekre nézve sem törvény, sem kormányrendelet, sem fővárosi szabályrendelet intézkedést nem tartalmaz, s melyekből a fővárosi rendőri területen tartózkodók élet, vagy testi biztonsága, egészsége

személyes szabadsága, vagy vagyonára nézve közvetlen veszély támadhatna, nem csak jogában hanem kötelességében is áll ideiglenes és bizonyos meghatározott helyre és időre szóló intézkedéseket tenni, s evégből bizonyos cselekményekre szorító, vagy szoktól eltérő kötelező rendeleteket kiadni, melyeknek megszegése miatt pénzbeli büntetést szabhat.

A 39.820/1921.B.M.sz.rendelet 38 §-a szerint a rendőrhatalóság diszkrecionális jogánál fogva saját hatósága területére az emberi élet, a testi épség, és a vagyon vagy általában a köznyugalom megóvása érdekében tiltó, meghagyó vagy szabályozó rendeleteket adhat ki, amely rendelkezésnek megszegése kihágást képez és a 38 §-ik alapján pénzbüntetéssel büntetendő. Ezen rendeletek a következő naptári év végéig érvényesek csupán.

A törvény oly cselekmény megszegését is kihágásnak minősítheti, amely nem rendőri természetű. A miniszteri rendelet, a rendőrségi rendelet, a szabályrendelet csak a rendőri rendelkezés vagy tilalom megszegését minősítheti kihágásnak.

A kihágás büntetései :

1./ elzárás,

2./ pénzbüntetés.

A kihágási büntetések célja. A kihágások a legenyhébb természetű büncselekmények, amelyek elkövetése esetén az elítéltet nem lehet büntetett előéletűnek minősíteni, egy-két kivételtől eltekintve.

A belügyminisztériumban tervezett Kihágási Tanács egy ítéletet azt mondja, hogy a kihágási büntetések célja a j a v i t é s.

Források. Csemegi Károly igazságügy miniszteri államtitkár készítette a "A kihágási büntető-törvénykönyvet", amelyet az 1879:XL.tc. foglal magában.

Tanulmányomban, tekintettel annak tartalmi megjelölésére csupán a kihágási büntető-törvénykönyv 1-32 §-aival fogok foglalkozni.

Kiemelem az idézett törvénycikk 12 §-ának rendkívüli jelentőségét a rendőri büntetőbírók munkájának szempontjából.

A kérdéses szakasz azt mondja, hogy a büntettek-ről és vétségekről rendelkező büntető-törvénykönyv általános határozatai, amennyiben a jelen törvény ellenkezőt nem állapít meg, a kihágások eseteiben is alkalmazandók.

Kihágások eseteiben úgy a rendőri büntetőbíró-ságok, mint a járásbíró-ságok által az 1878:V.tc.-ből alkalmazandó a 2.§./visszaható erő/, a 3 §s 4 §./idő és pénzérték számítás/, az 5 §./területi / a 6 §./személyi hatály/, 19 §./mentelmi jog/, a 60 §, 61, 62, §-ok /elkobzás, mellékbüntetések/, a 69-74. §-ok /kísérlet részesség/, a 76 §./öntudatlan állapot, elmezvar/, 77 §./ellenálhatatlan kényszer/, 78 §./hozátartozók meghatározása/, 79 §./jogos védelem/, 80 §./végszükség/, 80, 81 §-ok /tévedés/, 88 §./siket-némaság/ 90 §./súlyosbító körülmények/, 91 §.1.bekez-

dés/enyhítő körülmények/, a 94. §./beszámítás az elszenvédett elzárás büntetésbe/, továbbá a 105, 107-119 §-ok, 121-122 §-ok, a 124, 125 §-ok. A Btk. 106, és 120 §-ai a Kbtk. 31 §-a pótolja. A büntetőtörvénykönyvnek tehát a beszámítást kizáró és enyhítő okokra, valamint a bünvádi eljárás megindítására és a büntetés végrehajtását kizáró okokra vonatkozó előbb felsorolt rendelkezéseit a kihágási esetekben is alkalmazni kell.

Rendkívül fontos újabb forrása a kihágási büntetőjognak az 1939:II.tc. 212 §-a, amely számos olyan rendelkezést tartalmaz, melyek lényegesen eltérnek az eddigi általános szabályoktól. Ezekre tanulmányom további során visszafogok még térni.

A Kbtk. 12 §-ának a felsorolt rendkívül fontos rendelkezéseivel nem kívánok részletesen foglalkozni, mert egy ilyen munka lényegesen meghaladná értekezletem kereteit, és a büntetőjog általános részének legjelentősebb szabályait ölelné fel.

Ebben az értekezésben csupán azokkal az elvekkel és szabályokkal foglalkozom, amelyek a kihágásoknál speciálisak.

Minden esetre megjegyezni kívánom, hogy a rendőri büntetőbíróknak feltétlenül alapos tanulmány tárgyává kell tenniük a Kbtk. 12 §-ában jelzett jogszabályokat. Különösen fontos az akkor, hogyha a rendőri büntetőbíró csupán államtudományi doktorátussal rendelkezik, vagy pedig az 1030/1945.M.E.sz. rendelet értelmében nincs meg az előírt képesítése

felmentés következtében.

Irányelvek az egyes forrásokra nézve. Sürgős szükség esetében joga van a törvényhatóságnak, vagy városnak annak meghozatala és kihirdetése után a belügyminiszteri megerősítés előtt is hatályba léptetnie a szabályrendeletet.

Köteles mindazonáltal az illető hatóság minden ilyen szabályrendeletet annak meghozatala után 24 óra alatt, természetesen a kihirdetés előtt a belügyminiszterhez felterjeszteni, és a felterjesztésben megemlíteni, hogy a szabályrendeletet ideiglenesen hatályba léptette.

Ha a belügyminiszter az ideiglenesen életbe léptetett szabályrendelet érvényét megszünteti, azt a hatóság 6 hónap lefolyta előtt meg nem újíthatja.

A miniszteri rendelet a törvénnyel, a szabályrendelet a törvénnyel, vagy a miniszteri rendelettel összeütköző intézkedést nem állapíthat meg.

Szabályrendelet olyan cselekményt, vagy mulasztást melyek a törvény vagy miniszteri rendelet már kihágásnak nyilvánított, kihágásnak nem minősíthet. Ugyanezt a miniszteri rendelet ^{sen} teheti meg a törvényel szemben. Ugy szintén felesleges és indokolatlan a törvény kihágásokat statuáló rendelkezéseit a miniszteri rendeletben vagy a szabályrendeletben, a miniszteri rendelet kihágásokat ~~statuál~~ ^{statuál} ló rendelkezéseit pedig a szabályrendeletben ismételni.

Hogy valamely miniszteri rendelet, vagy szabályrendelet közzétételénél lényegesen szükséges:

1./hogy a hatóság annak kibocsátásánál a kihágási büntető-örvénykönyv intézkedéseit megtartotta,

2./hogy a rendelet, illetőleg a szabályrendelet kellő módon legyen kihirdetve.

A jogbiztonság érdekében helyes, ha a kihágást statuáló rendelkezéseket a jogszabály büntetőszakaszában egyenként felsoroljuk, annak megállapítása céljából, miképez kihágást.

A büntető szakaszban nem elég a szabályrendelet rendőri rendelkezéseire és tilalmainra általában utalni, mert ez jogbizonytalanságot okoz. Meg kell egyenként jelölni, hogy mi képez kihágást. Leghelyesebb tehát, ha a szabályrendelet rendőri rendelkezéseit és tilalmaina a büntető szakaszban pontok szerint felsoroljuk.

De lehet egy másik szövegezés is, amely a rendőri rendelkezések és tilalmain szakaszait egyenként felsorolja a büntető szakaszban.

A kihirdetés lényeges érvényességi kelléke a jogszabálynak. Valamely jogszabály kihirdetés és életbeléptetés nélkül joghatályosnak nem tekinthető.

A miniszteri rendelet és a szabályrendelet alakai érvényességi feltételei a Kbtk. 5, 6, 8, és 9. §-aiban, az anyagi feltétel a 7 §-ában van meghatározva.

A kihágási büntetőtörvénykönyv területi hatálya.

A kihágási büntetőtörvénykönyv hatálya kiterjed a magyar köztársaság egész területére. Mindazon kihágások, tehát, amelyeket az ország területén követnek el, a kihágási büntető törvénykönyv megfelelő szakaszának alkalmazásával büntetendők.

A miniszteri rendelet hatálya vagy a magyar köztársaság egész területére, vagy annak valamilyik részére terjed ki.

A törvényhatósági szabályrendelet, vagy a törvényhatóság egész területére, vagy annak csak egy részére, pl. egy vagy több községre, vagy járásra terjed ki.

A megyei város által kiadott szabályrendelet csak a kibocsátó város területén bír hatállyal.

A kihágás elkövetői az esetben is büntetendők, ha azon területen, melyen azt elkövették, csak ideiglenesen tartózkodnak, habár az rendes lak, vagy tartózkodási helyükön büntetendő cselekményt nem képez.

Ez a szabály az idegen államok polgáira is érvényes.

Szenélyi hatály. A kihágási büntetőtörvénykönyv alapján büntetőjogilag felelősségre vonni nem lehet:

- 1./ a köztársaság elnökét,
- 2./ külföldi államfőket, kíséretüknek és családjuknak tagjait,

3./ idegen államok nagyköveteit, követeit, pápai nunciosokat, legátusokat, a követségek tisztviselőit és családjaik tagjait, valamint a követségek alkalmazottjait, abban az esetben, ha külföldi állampolgárok.

4./ az országgyűlés tagjait, kivéve azt az esetet, ha az országgyűlés, illetőleg jelenleg a nemzetgyűlés kiadja őket, tényleges szolgálatot teljesítő katonai személyeket.

A tényleges katonai egyének ellen való eljárás a katonai fegyelmi hatóságokat illeti meg. Fontos megemlíteni, hogy ha ilyen személy kihágást követ el, nem hadbírószág vonja felelősségre, hanem fegyelmi büntetést kap.

Ha valamely kár megtérítése, tárgyak elkobzása, jogszabály elvesztése, szolgáltatás teljesítésének elrendelése iránt közigazgatási után kell határozni, ugyancsak, ha valamely megelőző in ézkedésről vagy közigazgatási rendelkezésről van szó, eziránt a határozathozatal az illetékes közigazgatási hatóságot illeti meg.

Időbeli hatály. A jogszabályoknál fontos rendelkezés az, hogy visszaható erejük rendszerint nincsen.

Hogyha valamely bűncselekmény elkövetése és a bűnös megbüntetés között eltelt időben újabb jogszabályt alkot az illetékes szerv, abban az esetben az enyhébb jogszabály alkalmazandó.

Ettől a szabálytól eltérést tartalmaz az 1928: X. tc., amely kimondja, hogy ezen törvény rendelkezése-

it a fent említett esetben alkalmazni kell.

külföldön elkövetett kihágások büntetése. A rendőri büntetőbiróság és a járásbiróság csupán olyan kihágásokban hozhat határozatokat, amelyeket az ország területén követtek el.

A rendőri büntetőbiróságok és járásbiróságok nem vonhatnak felelősségre olyan személyeket, akik a kihágásokat, vagy kihágást külföldön követtek el.

Említettem már az ugynevezett honvédelmi törvényt, azaz az 1939 évi II. tc. 212 §-át. Ennek a §-nak a 6. bekezdése így hangzik:

A jelen törvényben vagy az annak alapján kibocsátott rendeletben meghatározott kihágást a Btk. 7 §-ának megfelelő alkalmazásával akkor is büntetni kell, ha külföldön követik el.

Ez a bekezdés tehát kivételt statuál az előbbi szabály alól.

Correctionalizáció. Megemlítem, hogy vétségeket kihágási büntetéssel büntetni nem lehet. Tehát ilyen esetben correctionalizációnak nincsen helye.

Vétségeknek kihágási büntetéssel való büntetését különben a jogtudomány decorectionalizációnak nevezi és ilyen fajta jogszabályok csupán a belga jogban ismeretesek.

A rendőri büntetőbírák kivételes helyzete.

A rendőri büntetőbírák közigazgatási tisztviselők, mégis az a körülmény, hogy kihágási ügyekben hoznak ítéleteket független bírakká teszi őket.

A miniszteri rendeletnek, vagy szabályrendeletnek

egyres esetekre való alkalmazásánál joga van a bíróságnak azok törvényessége felett is határozni, de az 1869:IV.t.c.19 §-a értelmében nem szabad azok szükségességét, vagy célszerűségét bírálat alá venni.

A rendőri büntetőbírók független bírácoknak tekintendők és a fenti szakasz rájuk is alkalmazandó.

Miután pedig a közigazgatási tisztviselőknek a rendeleteket végre kell hajtani és nincsen joguk vizsgálat tárgyává tenni a rendelet vagy szabályrendelet törvényességét, ennél fogva a rendőri büntetőbírók a közigazgatási tisztviselők között különleges helyzetet élveznek.

Szándékosság, gondatlanság. A kihágás az esetben is büntetendő, ha az gondatlanságból követtetett el kivéve, ha a törvény, a rendelet, vagy a szabályrendelet csak a szándékos elkövetést rendeli büntetni.

A gondatlanság nem büntetendő a Kbtk. 37, 39, 41, 71, 87, 127 és a következő szakaszokba ütköző kihágásoknál, mert ezeket szándékosság nélkül elkövetni nem lehet.

A szándékosságra a gondatlanságra vonatkozóan a Btk. 75 §-át kell alkalmazni.

Az utasítás, vagy rendelkezés büntetőjogi szempontból azonos a felbujtással.

A vádlott büntetőjogi felelősséggel járó gondatlanságának megállapíthatásán mit sem változtat az, hogy a sértett is gondatlan volt és hogy az eredmény bekövetkezésével, sőt a gondatlansággal is

közrejátszott. Sőt még az sem, ha a sértett gondatlansága nélkül a jogsértő eredmény egyáltalában nem is állott volna elő. A gondatlanságból elkövetett bűncselekményeknél ki van zárva a bűnrészesség minden formája.

Részesség, kísérlet, kihágás esetében a tettesen kívül a részese is büntetendő.

A kihágás kísérlete nem büntetendő.

A tulajdon elleni kihágásból eredő dolog megszerzése nem orgazdaság és egyáltalában nem bűncselekmény.

Egység. Folyamatos bűncselekményeknél az önnegát folytonosan reprodukáló egyszeri jogsértés csak egyetlen norma-szegést, vagyis bűncselekmény egységet valósít meg. Az ilyen típusu bűncselekményeknél csak egy büntetőjogi megtorlásnak van helye. Tehát a már megtörtént egyszeri megtorlás után a jogsértő, vagy jogveszélyeztető állapotot nem megismételt, megtorlás útján, hanem lehetőleg oly közjogi és közigazgatási szabályoknak kényszerű alkalmazásával kell megszüntetni, amellyel a büntetőjogi megtorláson felül a tartós eredmény, illetőleg állapot közérdeku jóvátételét, vagy helyreállítását hivatottak biztosítani, mondja az 5170/1935. B.M. kihágási számú ítélet. A belügyminiszteriumban szervezett Kihágási Tanács az eljárást azért szüntette meg, mert az alsófoku rendőri büntetőbiróságok egy bizonyos esetben terhelteket egy és ugyanazon cselekmény miatt a szóbanforgó esetben másodszor is felelősségre von-

ták és megbüntették. Ugyanis a szóbanforgó esetben terheltéket azért jelentették fel, és azért indult ellenük eljárás, mert előzőleg már meghozott elsőfoku büntető ítélet ellenére az általuk építeni kezdett emeletes rendház építését jogtalanul folytatták. Terhelteknek ez a cselekménye folyamatos kihágás, e miatt őket ismételtén megbüntetni nem lehetett. A jogosulatlan iparüzésnek a büntető ítélet ellenére való tovább folytatását az iparhatóságnak közigazgatási után kellett volna az ítélet szerint megakadályoznia, - mondja a 2716/1936. BM. kihágási számú ítélet.

Kihágási büntetések. Említettem már, hogy a kihágás büntetései az elzárás és a pénzbüntetés.

A kihágás büntetése nem haladhat túl két hónapi elzárást, ha a törvényben, 15 elzárást, ha miniszteri rendeletben, 5 napi elzárást, ha törvényhatósági, 3 napi elzárást, ha városi szabályrendeletben nyilvánítatik valamely cselekmény kihágásnak.

Az 1928:X. tc. 22 §-a a kihágási büntetőtörvénykönyv 16 §-ának 2. bekezdését a pénzbüntetésekre vonatkozólag hatályon kívül helyezte.

A fenti szabályok alól kivétel: Az 1916:IV. tc. 6 §-a alapján kibocsátott jogszabályok, az 1924:IX. tc., az 1929:X. tc. és az 1939:évi II. tc. nevezetsen pedig az utóbbinak 212 §-a.

Az 1939:II. tc., azaz az u. n. honvédelmi törvény 212 §-ának 2. bekezdése azt mondja, hogy a minisztérium, illetőleg az illetékes miniszter a jelen tör-

vény alapján kibocsátott rendeletének, vagy a jelen törvény és az említett rendelet alapján tett hatósági rendelkezéseknek megszegését, kihágásá nyilváníthatja, s az ilyen kihágás büntetését a minisztérium két hónapig, háboru idején 6 hónapig terjedhető elzárásban, a kihágás miatt kiszabható pénzbüntetés legmagasabb összegét pedig az 1. bekezdésben foglalt rendelkezés értelmében állapíthatja meg.

Az elzárás legrövidebb tartama 3 óra.

Az elzárás közigazgatási hatósági fogházban és pedig magánzárkában hajtatik végre.

Az elítélt önmagát élelmezheti és munkára, bizonyos esetektől eltekintve nem kényszeríthető.

Az itt lefektetett általános elv alól kivételt tesz a fiatalokura vonatkozólag az első büntető novella, kiket a javítóintézetbe eltöltendő, elzárás bűn etésre ítélték, vagy javítónevelésre utáltak, a javítóintézetekre nézve fennálló általános szabályok szerint munkára lehet kényszeríteni.

Ugyancsak munkára lehet kényszeríteni a mezőrendőr törvény alapján azokat az elítélteket is akik behajthatatlan pénzbüntetés helyett elzárás büntetésüket töltik ki.

Ahol közigazgatási fogház nincsen, ott az elzárást a községek fogházaiban, vagy a járásbiróságok fogházaiban hajtják végre. A járásbiróságok fogházaiban hajtják végre a hosszabb tartalmu elzárásra ítélték büntetéseit is.

Ha valamely kihágásra a törvény, a miniszteri rendelet, vagy a szabályrendelet pénzbüntetést rendel, ez csak behajthatatlanság esetében változtatható át elzárásra.

A második büntető novella tizedik §-a szerint egy pengőtől 100 pengőig egy-egy napot lehet számítani.

Ha az enyhítő körülmények tulnyomóak, az elzárás helyett pénzbüntetés állapítható meg.

A büntetlen előélet még nem enyhítő körülmény. Közpisztviselőnél a büntetlen előélet egymagában nem enyhítő körülmény.

A Kbtk. 21. §. alkalmazásának csak akkor van helye ha a súlyosbító körülmények nem tulnyomóak.

A Kbtk. 21. §-át és a második büntető novella negyedik §-át együtt alkalmazni nem lehet.

A belügyminisztériumban szervezett Kihágási Tanács egyizben a másod fokú ítéletnek a Kbtk. 21. §-ára való hivatkozását azaz az indoklással törölte, hogy a második büntető novella 4. §-ával kapcsolatban az nem alkalmazható, amennyiben teljesen eltérőek annak alkalmazásának feltételei.

Míg ugyanis a Kbtk. 21. §-ának alkalmazásánál magának a cselekménynek enyhé büntetőjogi beszámítása jön tekintetbe abból a célból hogy ez alapon a bíróság a szabadságvesztés büntetés helyett pénzbüntetést szabhasson ki, addig az 1928 évi X. ik törvénycikk 4. §-ának alkalmazásánál terhelt egyénisége

jön tekintetbe, amikor is a szabadságvesztés büntetés mellőzésével oly súlyos pénzbüntetés szabandó ki, mely terhelt egyéniségére tekintettel alkalmas arra, hogy újabb büntetendő cselekmény elkövetéséből éppen olyan hatályosan visszatartsa, mint a cselekménnyel arányban álló szabadságvesztés büntetés.

Ha az ítéletben az elzáráson felül pénzbüntetés is állapítatott meg, meghatározandó az elzárás azon tartama is, mely a pénzbüntetés behajthatatlansága esetére ennek helyébe lép.

Ezen esetben, az elzárás tartama felemélhető:

tizenöt napig terjedhető tartalommal, ha a törvényben,

öt napig, ha miniszteri rendeletben,

két napig, ha törvényhatósági szabályrendeletben,

s egy napig, ha városi szabályrendeletben határozatik meg az elkövetett kihágásnak a két büntetési nemmel való büntetése.

A honvédelmi törvény a jelen címben előadottakkal kapcsolatban külön rendelkezést nem tartalmaz.

Halmazat. Kihágások halmazata esetében, ha csupán elzárás alkalmaztatik, összbüntetést kell kiszabni.

Itt érvényesül az az elv, hogy: "poena major absorbet minorem".

Ha csupán pénzbüntetés alkalmaztatik halmozat esetében abban az esetben a kihágásokra kiszabható pénzbüntetések maximuma összeadhatók.

Itt érvényesül tehát a kumuláció elve.

A honvédelmi törvény 212 §-ának első bekezdése szerint a kihágás miatt kiszabható pénzbüntetés legmagasabb összege 8000 pengő, olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, 8000 pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összege.

Mellékbüntetések. A kihágás fölött ítélő bíróság által hivatalvesztés és politikai jogok felfüggesztése nem állapítható meg.

A büntetőtörvénykönyv 60.ik, 61.ik és 62.ik §-aiban meghatározott mellékbüntetések kihágási esetekben is alkalmazhatók.

A különös szakképzettséggel kívánó foglalkozás azonban 6 hónapi tartamon felül nem tiltható el.

Közalkalmazottak ellen hozott jogerős büntetőítéleteket felettes hatósággal, a honvédelmi törvényben ütköző kihágások miatt hozott jogerős büntetőítéleteket az illetékes kiegészítő parancsnoksággal, a foglalkozástól való eltiltást elrendelő jogerős ítéleteket pedig a további eljárásra illetékes hatósággal hivatalból közölni kell.

Elkobzás. Elkobzás alá esnek : 1, Azok a tárgyak, amelyek a kihágás folytán jöttek létre, 2./amelyek a kihágás elkövetésére szolgáltak, 3./azok a tárgyak

amelyeknek birtoklása, használása ,vagy terjesztése különben is tilos.

A Btk.61.§-a a következőképpen szól:

Azon tárgyak, amelyek a büntett vagy vétség által hozattak létre, ugyszintén azok, amelyek a büntett vagy vétség elkövetésére szolgáltak, amennyiben a tettes vagy részes tulajdonai, elkobzandók. Ha pedig azoknak birtoklása ,vagy terjesztése különben is tilva van, akkor is elkobzandók és megsemmisítendőek, ha másnak tulajdonát képezik.

A kihágási ügyekben az elkobzásra a jogalapot a Kbtk.25.§-a adja meg, úgy , hogy az elkobzás mint mellékbüntetés a Btk.61.§-ában megjelölt feltételek alatt kihágási esetekben is alkalmazható.

A Btk.61.§-a kötelezően rendeli el az elkobzást a bűnjeleknek, amennyiben azok a tettes vagy részes tulajdonát képezik. E parancsoló rendelkezéssel szemben kihágási ügyekben az elkobzás nem kötelező, hanem tetszőleges, vagyis a bíró belátására van bízva. Ez a Kbtk.25.§-ának szóhasználatából tűnik ki. Ez a törvényszakasz ugyanis a Btk.61.§-át nem alkalmazandónak, hanem alkalmazhatónak mondja, nyilvánvalóan abból az okból , hogy a csekélyebb súlyú kihágásoknál az elkobzásnak mellékbüntetésként való alkalmazása esetleg érzékenyebb megtorlást jelenthet, mint a főbüntetés maga, amit pedig kerülni kell.

A tetszőleges elkobzás azonban csak a Btk. 61.§-ának első bekezdése első tételére vonatkozathat.

A második tétéleiben az elkobzást kötelezően előírja, arra az esetre is, ha a bűnjelek nem a tettesnek, vagy részesnek, hanem másnak tulajdonát képezik, amennyiben azok birtoklása vagy terjesztése különben is tiltva van. Természeteszerű, hogy ilyen esetben a elkobzástól kihágási ügyekben sem lehet eltekinteni.

Hogy mennyiben van a Btk. 61.§-ában megállapított eseteken kívül egyes esetekben elkobzásnak helye azt a különféle jogszabályoknak eltérő /különös/ rendelkezése állapítja meg.

Nem lehet elkobozni, olyan bűnjeleket, amelyek nincsenek lefoglalva és őrizetbe véve.

A bűnjelek lefoglalása előzetes eljárási cselekmény, amely iránt az ítélelhozatalt megelőzőleg írásban végzéssel kell intézkedni, az elkobzásra nézve pedig az ítéletben kell rendelkezni, feltéve hogy a bűnjel az eljárás folyamán tényleg le is foglaltatott.

Bűnjel hiányában a bűnjel értékének megfelelő összeg elkobzás tárgyát nem képezheti. Ezen elv alól kivételt tesz a börtörvény 55 §-a.

Az 1907 évi 5.ik törvénycikk 36 §-a értelmében a meg nem felelő mérőeszközöket el kell kobozni, tekintet nélkül arra, hogy azok a terhelte

tulajdonát képezik-e vagy sem.

Mezőrendőri lopás miatt az 1894 évi 12.ik törvénycikk 93.§-a a/ pontja alapján folyamatban tett tett kihágási ügyben a kihágási tanács a harmadik személytől bünyjelként lefoglalt szénát, a legfoglalást szenvedő személynek visszaadni rendelte és ahelyett terheltét magánvádló részére kártérítés fizetésére kötelezte azzal, hogy valamely jóhiszemű harmadik személynek eladott lopott mezőgazdasági terményt a jogos szerző beleegyezése nélkül visszavenni és a magánvádlónak odaadni nem lehet.

A házalást szabályozó 1852 évi császári nyílt parancs jogérvényét abban leli, hogy azt a 109.432/1907 KM.sz.rendelet a házalás ügyének törvényhozási szabályozásáig érvényében ideiglenesen fenntartotta. A Kbtk.7.§-a szerint pedig miniszteri rendelet a törvénnyel összeütköző intézkedést nem állapíthat meg, de különben is általános jog elv, hogy a későbbi jogszabály/ebben az esetben Btk. 61.§-a /a korábbi jogszabály ellenkező rendelkezéseit hatálytalanítja. Ebből kifolyólag az elköbzásra nézve a Btk.61.§-ától, illetve a Kbtk.25.§-ától eltérő rendelkezést csak ezeknél későbbi törvény, vagy törvényerejű jogszabály tehet. Kitűnik ez a Btk. és a Kbtk. életbeléptetéséről szóló 1880. évi XXXVII. törvénycikk 17. és 18.§-ának megfelelő értelmezéséből is.

Lefoglalt ruhaszövetek, ha a nem a terheltnek, hanem a bizományba adó kereskedőnek tulajdonát képezik, aki ellen rendőri büntetőbírói eljárás nem indult meg, az eljárást le nem folytatva, az elkobzást a házalási nyílt parancs 19.§-ának c. pontja alapján nem lehet kimondani, de nem lehet kimondani a Btk.61.§-a első bekezdése második tételének azon rendelkezése alapján sem, hogy a kihágás elkövetésére eszközül szolgált tárgyak, ha azok terjesztése különben is tiltva van, akkor is elkobzandó, ha másnak tulajdonát képezik. A hatályban levő jogszabályok ugyanis a ruhaszövetek terjesztését, illetve árusítását nem tiltják.

Lefoglalt rádió berendezést nem lehet elkobozni, ha a terhelt a rádió berendezés birtalására és üzemben tartására szóló engedélyt időközben megszerezte.

Az elkobzásnak nem lehet akadálya azon körülmény, hogy az elkobzandó dologra, annak a büntető-eljárás során történt lefoglalását megelőzően harmadik jóhiszemű személy végrehajtási zálogjogot szerzett. Az elkobzás ugyanis mellékbüntetés, részben közérdekből alkalmazott biztonsági rendszabály. Ha tehát elkobzásnak van helye a törvény szerint, nem lehet tekintettel lenni, harmadik személy jogos érdekét.

Objektív elkebezés. Ha a rendőri büntetőbírói eljárás ,a terhelt halála,elévülés ,a terhelt ismeretlen helyen tartózkodása ,a büntetőjogi beszámíthatóság hiánya ,vagy kegyelem miatt nem folytatható ,vagy a kihágás tárgyi tényálladási elemeinek fennfergása ellenére sen fejezhető be büntető ítélettel, a rendőri büntetőbíró a megszüntető végzésben határoz a bűnjelek vagy az azok értékesítéséből befolyt pénzüsszegek elkebezéséről.

Az elkebezés természetesen csak akkor mondható ki ,ha e cselekmény kimeríti a vád tárgyává tett kihágás tényálladékát.

A bűnjelek értékesítéséből befolyt pénzüsszegek beva-ferditása iránt az általános szabályok szerint kell intézkedni.

Fegyvertartási kihágás esetében ,ha a fegyvert a terhelt elítélése előtti halála esetében elkebeznem lehet,értékesíteni közigazgatási úton kell olyan egyénnél ,aki fegyvertartási engedéllyel rendelkezik.A vételár az örökösöket illeti.

Felmentő ítéletben elkebezést kimondani nem lehet.Elkebezés tárgyát csak a bűncselekmény elkövetésére szolgáló ,vagy a bűncselekmény által létrehozott tárgyak képezhetik.A bűncselekmény általszerzett tárgyak nem tartoznak ebbe a körbe.

Ismeretlen sértett kárára elkövetett lopásból eredő tárgyak nem kebezzhatók el, hanem azok le-tétbe helyezendők.

Az elkebzás mint mellékbüntetés, az 1920 évi XV. törvénycikk által is respektált elv szerint csu-pán a bűncselekménnyel közvetlen kapcsolatban levő tárgyakra mondható ki, s így az elkebzás tárgyait a helyükbe lépő tárgyakkal ha bűncselekmény útján vagy felytán jutottak a tettesnek részes tulajde-nába el nem kebezzhatók, a nevezettek hatalma alól csupán más uton, mint például polgári per útján vonhatók el.

A büntető eljárás megindítását, vagy felytatá-sát kizáró okok. Ilyenek: A bűnös halála, a kegyelen /amnesztia/, elévülés.

Az elévülés a Kbtk. 31. §-a szerint :A büntető-eljárás megindíthatása, amennyiben külön törvény el-lenkezőt nem rendel, hat hónap alatt, a kiszabott büntetés pedig egy év alatt évül el.

Külön törvények, amelyek az elévülést a Kbtk. 31. §-ától eltérően szabályozzák a következők:

a./A vadászatról szóló 1883 évi XX. t. c. 43. §-a mely szerint a kihágás büntethetősége tett elkövo-tésétől számítandó három hó alatt évül el.

b./Az apaállatok kötelező vizsgálatáról szóló 1927 évi VI. t. c. 6. §-a, mely szerint ezen §.

a.és b.pontja alatti kihágások miatt az eljárás megindíthatása 18. hó alatt ,

c./a gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az állam háztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931.évi XXVI.t.c.2.§-a ,mely szerint a törvény felhatalmazása alapján kibocsátott miniszteri rendeletekben megállapított kihágás miatt az eljárás egy év alatt ,a kiszabott büntetés pedig 2 év alatt évül el.

d./A magyar tengeri kereskedelmi hajók személyzetének szolgálati rendtartásáról szóló 1934:XIX.t.c.104.§,mely szerint a tengeri kihágás elévülése azzal a nappal veszi kezdetét,mályn a hajó ,amelyhez a tettes az elkövetés idejében tartozott ,a cselekmény elkövetése után legközelebbi magyar révhatóság ,vagy konzulátus székhelyére érkezik.

e./az erdőkről szóló 1935:IV.t.c.271.§, mely szerint erdei kihágás esetében az elévülés a büntető eljárás megindítását az elkövetés napjától számított 2 év elteltével ,a kiszabott pénzbüntetés végrehajtását pedig az ítélet jogerőre emelkedésétől számított három év elteltével zárja ki.

f./A havvédelemről szóló 1939:II.t.c.212.

§. -ának 5. bekezdése értelmében a kérdéses törvény vagy az annak alapján kibocsátott rendeletben meghatározott kihágás miatt a bürvádi eljárás egy év alatt, a kiszabott büntetés pedig két év alatt évül el.

Az 1883 évi XX.t.c.39.§, szerint vadászati kihágások miatt az eljárás részben panaszra, részben pedig feljelentésre indítandó meg. A törvény 46.§-a szószerint így szól: "Ha a vadászati kihágás miatt a kihágási bíróságnál a tett elkövetése napjától számítandó három hó alatt panasz vagy feljelentés nem történik a kihágás büntethetősége elévül. Ha azonban a büntető törvények alá tartozó esett fereg fenn, az elévülési idő is a büntető törvények értelmében határoztatik meg."

A törvény szövege a határidő szempontjából nem tesz különbséget abban a tekintetben, vajjon magánindítványra, vagy hivatalból üldözendő vadászati kihágás fereg-e fenn? Világos ennélfogva tehát az, hogy akár magánindítványra, akár hivatalból üldözendő vadászati kihágás miatt tesznek feljelentést, a rendőri büntető eljárást, tekintettel a fentiekre, a cselekmény időpontjától számított 3. hó alatt lehet csak megindítani. E határidő leteltével tehát a kihágás büntethetősége elévül.

Az elévülés kezdete. Az elévülés a bevégzett kihágásra nézve a véghezvitel napjával kezdődik. Miután kihágásnál a törvény kísérletet nem ismer, ennél fogva a kísérlet elévüléséről nem beszélhetünk.

A folyamatos bűncselekményeknél a jogszabály által előírt cselekvéstől való tartózkodás, vagy az azzal ellenkező cselekvés jelenti a bűncselekményt megvalósító egyszeri normaszegést, mely ilyen esetekben mindenkor a törvény által tiltott állapotnak hosszabb vagy rövidebb ideig tartó fennmaradását eredményezi. Ezért mindaddig, amíg a tettesnek vagy más harmadik személynek a cselekvése vagy valamilyen eseménynek a hatása a folyamatos bűncselekményt megvalósító jogi érdeksérelmet, illetőleg veszélyeztetést meg nem szünteti, a szóban levő kihágások megvannak, azok valamennyi tényálladási eleme megállapítható, tehát az említett időpontig azok elévülése meg sem kezdődhetik. Ezeknek a bűncselekményeknek véghezvitele akkor ér az elévülés kezdő időpontjául szolgáló szakáchoz, amikor a folyamatos, tartós normaszegés, illetve a megsértő állapot elenyészik.

Igy a lakásbejelentés kötelességének elvégzését nem tevő fél kihágása nem a bejelentési kötelesség törvényes határidejének elmulasztás-

tásától, hanem az utolsó naptól kell számítani, amely napon a mulasztó lakás bejelentési kötelessége megszűnt.

Ugyanez áll valamely épület hatóság által elrendelt lebontásának elmulasztásával elkövetett és a Kbtk.117.§-a alá eső kihágás tekintetében is.

Oly mezőgazdasági termékek és cikkek kamizálásáért, amelyet a kiskereskedő eredeti csomagolásba szerez be, a nagybani forgalomba-hozótól, az felelős, aki az árut eredetileg csomagolta. Ilyen áruk például a kakaó, csokoládé, gyümölcsíz, ecet, konzervek stb. Kérdés merült fel, hogy ha a kamizálás felfedezéséig hat hó elmult attól az időtől számítva, amikor a kiskereskedő a zárt csomagolási árut beszerezte, az elévülés nem zárja-e ki az eljárást az ellen, aki az árut eredetileg csomagolta? Figyelemmel arra, hogy az áru a továbbadás, vagy eladás céljából történő raktározás alatt is a forgalomban hozás szakában van s így az említett kihágás büntetőjogi megterhását kizáró elévülés ez idő alatt meg sem kezdődik, az elévülés időpontjául a kamizált árunak a kereskedői forgalomból való kikerülését kell tekinteni. Ebből folyik, hogy mindaddig nem következik be az elévülés az eredeti csomagolást végző nagybani forgalomba-hozóval szemben, amíg azt a kiskereskedő el nem adja.

./.

Az elévülést hivatalból is figyelembe kell venni.

Az elévülés félbeszakítása. Az elévülést félbeszakasztja a bíróságnak az elkövetett kitérés miatt a tettes vagy részes ellen irányított határozata, vagy intézkedése. A határozat vagy intézkedés napján azonban az elévülés újra kezdetét veszi.

Az elévülés csak azon egyénre nézve szakad félbe, akire a bíróság intézkedése vonatkozik.

Ennek a törvényszakasznak a törvénykezés felől általánosan elfogadott helyes értelmezése az, hogy a kérdéses bírói intézkedések nem valamely ismeretlen személy, hanem személyileg meghatározott egyén ellen kell irányulnia, illetve hogy a kérdéses intézkedés kizárólag csak azzal a személyileg meghatározott egyénnel szemben szakítja félbe az elévülést, aki ellen az intézkedés irányozva van.

Jogi személyek, mint ilyen^{ok} büntetőjogi felelősségre nem vonhatók, s ezért, ha az elkövetett bűncselekmény cselekvő alanya jogi személy, azért mindenkor azt a fizikai személyt vagy személyeket terheli a büntetőjogi felelősség, akik vagy akik a jogi személy képviselőjében eljárta. A büntető eljárás tehát itt is fizikai személyek ellen folyik és itt is csak az ellen szakad félbe az

elévülés ,akire az intézkedés vonatkozott.

Az elévülés felbeszakitására vonatkozó jogszabályt csak szoros értelmezés mellett szabad alkalmazni. Ennek a szoros jogszabály - értelmezésnek felel meg a birói gyakorlat is ,mert a bünvádi eljárás megindítását kizáró elévülést nem tekinti félbeszakitottnak a vádhatóság vagy a **Regyei** bíróság határozata vagy intézkedése által. A birói gyakorlat szerint ugyanis az elévülést csak az illetékes büntetőbíróságnak a határozata vagy intézkedése szakítja félbe. De nem szakítja félbe az elévülést a kezelő hivatalnak adott egyszerű birói ügyviteli utasítás. Az elévülés félbeszakitásának szoros értelmezéséből következik továbbá ,hogy az egyik terhelt ellen tett birói intézkedés a többi terhelttel szemben folyó elévülést nem szakítja félbe ,s hogy személyleírás, körözés vagy nyomonzó levél kibocsátása az elévülés félbeszakitása végett meg nem ismételtető. Az elévülés félbeszakitására vonatkozó birói gyakorlat során azon általános gyakorlati elv érvényesül ,hogy az elévülés félbeszakitás szempontjából csak egy birói intézkedés vagy határozatot lehet a tettes vagy részes ellen irányulónak tekinteni, amely az illető terhelt ellen az eljárás előbbrevitelét célozza. Amig tehát a biróilag elrendelt sürgötések

félbeszakítják az elévülést ,eddig a segédhivatal önálló sürgetése nem jár ezzel a hatállyal.Ugyan-csak nem szakítja félbe az elévülést a vizsgáló-birónak vagy a büntetőbiróságnak az eljárást meg-szüntető végzése sem.

A feljelentésnek rendőri büntetőbíró által elrendelt iktatása ,az iratoknak fellebbvitel kö-vetkeztében a felsőbb bírósághoz való felterjesztése és azoknak a felsőbb bíróság által elrendelt iktatása⁵a felsőbb foku rendőri büntetőbiróságnak az alsóbbfoku rendőri büntetőbirósághoz intézett, az ügy elvitelét célzó rendelkezési a belügyminisz-terium gyakorlata szerint az elévülést félbesza-kitó birói intézkedéseknek tekintendők.

Ha az eljárás megindítása vagy folytatása valamely előzetes kérdésnek hatósági elintézésétől függ,az elévülés az előzetes kérdés jogszerű el-intézéséig nyugszik.

A belügyminisztériumban szervezett kihágási tanács és a magyar belügyminiszter legfelsőbb rendőri büntetőbiróságok .Ezért a kihágási tanács vagy a magyar belügyminiszter mindazon intézkedé-sét ,amelynek alapján a kihágási ügyben a leg-felsőbb rendőri büntetőbiróság szervezetén kívül álló hatóságoktól kér véleményyt ,olyan intézkedés-nek kell tekinteni,amely egyfelől az illetékes

rendőri büntetőbiróságtól ered, másfelől pedig - annak célját tekintve - a folyamatba levő büntető eljárás előbbrevitelére irányul. Ennek folytán tehát a magyar belügyminiszternek, vagy a kihágási tanácsnak, valamilyen más minisztérium, továbbá az Igazságügyi Orvosi Tanács, az Országos Közlekedésrendészeti Bizottság, a Vegyvizsgáló Állományok, stb. véleménye megszerzésével irányuló intézkedése, valamilyen harmadfoku elbírálásra kerülő kihágás ügyben a büntető eljárás megindítását kizáró elévülést kétségtelenül félbeszakítja.

Nem az a helyzet azonban akkor, ha a magyar belügyminisztérium büntető ügyosztálya, vagy a Kihágási Tanács a belügyminisztérium szervezeté- belül álló másik ügyosztálytól kér véleményt. Ugyanis abban az esetben tulajdonképpen a vélemény nyilvánítás magától a magyar belügyminis- triumtól származik és nem kívül álló hatóságtól.

A birói gyakorlat értelmében valamilyen hatóságnak birói megkeresése, útasítása alapuló cselekménye az elévülést félbeszakító hatályú.

Az elzárás büntetéséről. A kihágási büntető törvénykönyv megállapítja a büntetések minimumát és maximumát azonban az elzárást büntetést végrehajtásának részleteiről keveset mond.

A tapasztalat azt mutatja ,hogy míg a városokban megfelelő fegyházak állnak rendelkezésre ,és ennél-
feljebb azok az elítéltek,akiket a rendőrség büntet-
tet meg ,valóban elveszik büntetésüket ,addig a vidéki-
rendőrhatóságok székhelyein fegyházak vagy nincsenek
vagy használhatatlanok.

Ezen a téren úgy a törvényhozásnak ,mint
a gyakorlati közigazgatásnak sürgősen intézked-
ni kell ,hogy azok akiket kiküldetésért megbüntet-
tek ,büntetésüket kifizessék.

A tanulmány megszerkesztésénél felhasznált forrás munkák:

Angyal Pál: "A magyar büntetőjog tankönyve";
Budapest 1920.

Irk Albert : "A magyar anyagi büntetőjog";
Pécs 1932.

Tusnádi Eltes Gyula : "A kibégések és felső-
bírószági határozatok", Budapest.

Barkóczy -Csató: " Rendőri büntetőeljárási
szabályok", Budapest 1937.

Térfi Gyula: " Igazságügyi Zsebtörvénytár".

DEBRECENI EGYETEM KÖNYVTÁRA
1346/1953 gyarapodási naplószám